

بررسی صنعت بانک
و تحلیل بنیادی پست بانک ایران
خرداد ماه ۱۴۰۲

irfarabi.com

۱۵۶۱

تهران ، سعادت آباد ، بلوار خورددین ، توحید ۳ ، پلاک ۳

۳	وضعیت اقتصاد ایران.....
۴	تورم.....
۵	رشد اقتصادی
۷	نرخ ارز.....
۸	اصلاحات بانکی
۸	کارنامه استقراضی بانکها از بانک مرکزی
۹	اوج گیری بدهی بانکهای تخصصی و غیردولتی
۱۱	تاریخچه بانکداری در ایران
۲۲	تاثیر خصوصی سازی بر صنعت بانکداری
۲۲	پذیرش سهام بانکها در بورس.....
۲۳	در دهه ۸۰ بر سهام گروه بانکی چه گذشت؟
۲۳	اولین پیک صنعت بانکداری
۲۴	تاثیر برجام بر صنعت بانکداری
۲۵	تاثیر انتخابات آمریکا بر سهام بانکی
۲۵	تاثیر خروج آمریکا از برجام بر سهام بانکی
۲۶	تاثیر قیمت ارز بر صنعت بانکداری.....
۲۶	پیوستن مردم به بازار بورس
۲۶	تاثیر بازگشت آمریکا به برجام بر صنعت بانکداری
۲۷	نمادهای بورسی گروه صنعت بانک
۲۸	آنالیز SWOT نظام بانکی
۲۹	صنعتی که بانک در آن فعالیت میکند
۲۹	وضعیت و تحولات صنعت بانکداری در سال ۱۴۰۰
۲۹	بازارهای اصلی ، وضعیت رقابتی بانک
۳۰	پست بانک ایران
۳۰	فعالیت اصلی بانک:
۳۰	سرمایه و ترکیب سهامداران
۳۱	تعداد شعب و وضعیت اشتغال
۳۴	پیش بینی سودآوری

وضعیت اقتصاد ایران

اقتصاد ایران از اوایل دهه ۹۰ تاکنون با تشدید تحریم‌ها و افزایش محدودیت‌ها در مبادلات تجاری و مالی مواجه بود و به جز یک دوره کوتاه که در سایه برجام امید گشایش‌های اقتصادی می‌رفت، در مابقی سال‌ها همواره با افزایش ریسک و هزینه مبادله روبرو بوده است. در سال ۱۴۰۱ و در شرایطی که همه این محدودیت‌ها و تحریم‌ها پابرجا بود، قطع امید از احیای توافق برجام، به شکل‌گیری موج جدیدی از تنش ارزی انجامید و هم‌زمان، بروز ناآرامی‌ها در کشور نیز در تنور انتظارات تورمی دمید. در این وضعیت نرخ برابری ریال نسبت به ارزهای جهان‌روا به پایین‌ترین رقم تاریخی رسید و هر دلار آمریکا در مقطعی کوتاه تا ۶۰۰ هزار ریال افزایش یافت.

مرور تحولات اقتصاد سیاسی دهه ۹۰ شمسی حاکی از این است که اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۱ همچنان گرفتار مشکلات رایج در این دهه بوده و در برخی حوزه‌ها نظیر آب، انرژی، خروج سرمایه، جذب سرمایه‌گذاری و... با شرایط حادث‌تری مواجه شده است. دهه ۹۰، با تحریم‌های بزرگ نفتی و مالی آغاز شد و اقتصاد ایران را وارد دوره سخت رکود تورمی کرد، به‌طوری‌که پایین‌ترین نرخ رشد اقتصادی پس از جنگ در سال ۱۳۹۱ رقم خورد و بالاترین نرخ تورم پس از سال ۱۳۷۴ در سال ۱۳۹۲ حادث شد؛ اما از سال ۱۳۹۲ با تغییر فضای سیاسی و پیگیری مذاکرات هسته‌ای، امید به جامعه لب‌خند زد و در سال ۱۳۹۴ با امضای برجام، آمارها نیز از بهبود اوضاع اقتصادی و اجتماعی خبر می‌داد.

پیرو امضای معاهده برجام و پیش از خروج ایالت متحده از این معاهده، اقتصاد ایران توانسته بود اندکی از عقب‌ماندگی خود را جبران کند؛ به‌گونه‌ای که نرخ رشد اقتصاد در سال ۱۳۹۵ به رکورد ۱۲.۵ درصد رسید و نرخ تورم، تک‌رقمی شد تا آرامش در فضای اقتصادی به بهبود شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی نیز کمک کند؛ اما در سال ۱۳۹۷ خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های یک‌جانبه علیه کشورمان، بار دیگر فضای سیاسی را بر هم زد و به وقوع دومین تنش بزرگ اقتصادی در دهه ۹۰ منجر شد. در این سال، آرامش بازار ارز و طلا پس از ۴ سال، جای خود را به بی‌ثباتی و هیجان داد و تنش‌های اقتصادی، بسیار سریع خود را در آمارهای رسمی نشان داد.

در این شرایط، بازارها به‌نوبت با تکانه‌های قیمتی مواجه شدند و مستقیم یا غیرمستقیم، کسب‌وکارها و معیشت مردم را تحت تأثیر قرار دادند تا اینکه در سال ۱۳۹۹ با زمزمه‌های احیای برجام، بار دیگر روزنه امیدی برای کاهش فشارهای خارجی بر اقتصاد باز شد و این امید در سه‌ماهه ۱۴۰۰ و پیش از برگزاری سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری به اوج خود رسید؛ اما در ادامه بعد از فراز و نشیب بسیار برای تدوین متن توافق جدید، امید احیای برجام به دلایل مختلف از دست رفت و با حمله نظامی روسیه به اوکراین، شرایط پیچیده‌تری بر اقتصاد سیاسی ایران حکم‌فرما شد.

در سال ۱۴۰۱، امید به احیای برجام به تدریج رنگ باخت و ایران همزمان با همه بحران‌ها و محدودیت‌های قبلی، با بروز ناآرامی‌هایی مواجه شد که پیش‌بینی پذیری اقتصاد و اطمینان به آینده را بیش از پیش کاهش می‌داد تا اینکه در سه ماهه پایانی سال، با تغییر برخی سیاست‌گذاری‌ها در حاکمیت و دولت، بار دیگر تلاش‌ها برای ترمیم اقتصاد و تقویت ارزش پول ملی با ورود همه‌جانبه بانک مرکزی به بازار ارز، به کار گرفته شد. نتیجه این اقدامات که در اسفندماه با آشتی با عربستان سعودی نیز همراه بود، تا حدود توانست ترمز تنش ارزش را بکشد و قیمت دلار را از محدوده ۶۰۰ هزار ریال به کمتر از ۵۰۰ هزار ریال و در مقطعی به ۴۳۰ هزار ریال برساند.

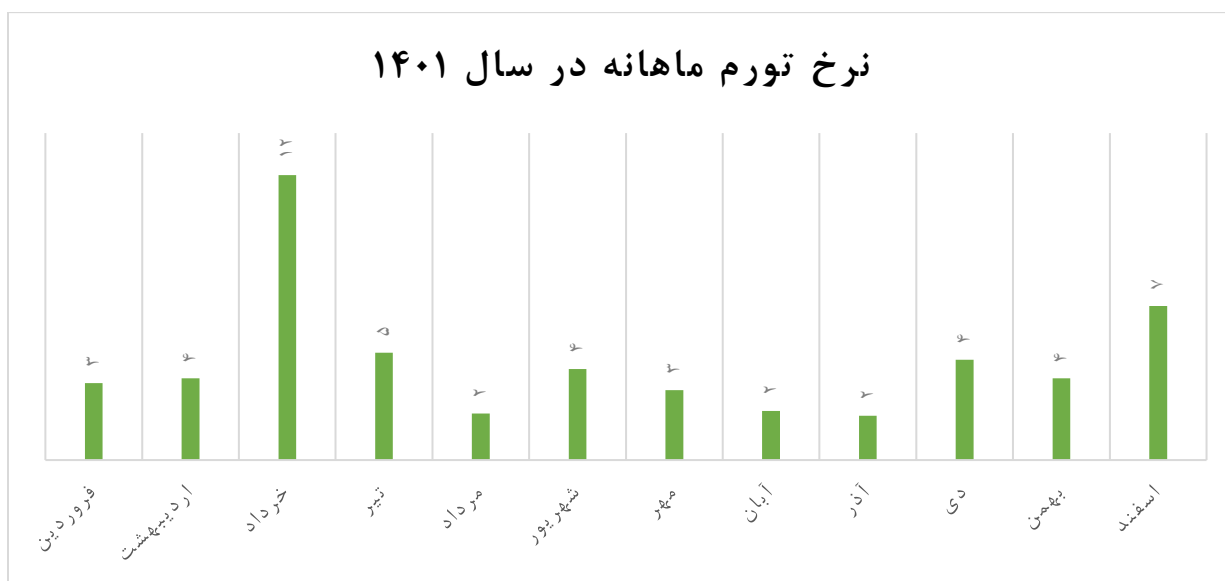
تورم

بعد از آنکه در دی‌ماه ۱۴۰۰ و ۶ ماه گذشته از شروع به کار دولت سیزدهم، برای اولین بار در این دولت تورم ماهانه صعودی شد، در خرداد ۱۴۰۱ یعنی یک سالگی دولت هم تورم ماهانه با ثبت عدد ۱۲.۲ درصد برای اولین بار دو رقمی شده و رکورد تازه‌ای ثبت کرد. اتفاقی که عامل آن حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و اثرش بر قیمت کالاهای مصرفی بود. اگر تغییرات تورم را به تفکیک گروه‌های کالایی بررسی کنیم باز هم به رکوردهای بی‌سابقه‌ای در نرخ تورم می‌رسیم. در این سال نرخ تورم برای اقلام خوراکی نیز از ۷۰ درصد عبور کرد که بالاترین رکورد ۱۰ سال گذشته است. مثلاً اقلامی مانند روغن و چربی ۲۵۰ درصد، لبنیات و تخم‌مرغ ۸۴ درصد و نان ۷۴ درصد تورم را تجربه کرده‌اند. برای اقلام غیرخوراکی مانند هتل و رستوران نیز تورم ۷۸ درصد، بهداشت و درمان ۵۲ درصد، مسکن ۴۲ درصد و آموزش ۳۲ درصد ثبت شد که نشان می‌دهد ۱۴۰۱ به ویژه برای دهک‌های کم‌درآمد که بخش عمده سبد مصرفی آن‌ها را اقلام خوراکی تشکیل می‌دهد تا چه اندازه با دشواری سپری شده است.

این وضعیت البته غیرقابل پیش‌بینی نبود. چه آنکه در گزارش اکونومیست درباره پیش‌بینی وضعیت اقتصادی ایران از ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵ که مرکز پژوهش‌های اتاق ایران ترجمه آن را در خرداد ۱۴۰۰ منتشر کرد پیش‌بینی شده بود که از اواخر سال ۲۰۲۰، به دو دلیل تورم سالانه کشور به بیش از ۴۰ درصد خواهد رسید. نخست، تأثیر تحریم‌های آمریکا که همچنان سایه آن بر ارزش پول ملی سنگینی می‌کند و افزایش هزینه‌های واردات را برای ایران به همراه داشته است. دوم، وخیم‌تر شدن وضعیت کسری بودجه دولت که منجر به افزایش استقراض از بانک مرکزی، پولی شدن کسری بودجه و افزایش عرضه پول شده است. اکونومیست پیش‌بینی کرده بود در کوتاه‌مدت تا میان‌مدت، در صورت عدم بازگشت ایالات متحده به توافق هسته‌ای، هر دو عامل موجب استمرار فشارهای تورمی خواهند شد.

بر اساس تازه‌ترین گزارش بانک مرکزی در اسفند ۱۴۰۱ تورم سالانه به ۴۶.۵ درصد رسید که حدود ۷ درصد از تورم ۴۰.۲ درصدی سال ۱۴۰۰ بالاتر بوده است.

تداوم جنگ روسیه و اوکراین و افزایش قیمت مواد غذایی و انرژی در جهان آن هم همزمان با ادامه تحریم‌های آمریکا و سخت‌گیرانه‌تر شدن آن‌ها چشم‌انداز روشنی از کاهش تورم و یا توقف روند رو به رشد آن در ۱۴۰۲ به تصویر نمی‌کشد. در گزارش بانک جهانی تورم ایران برای سال مالی ۲۰۲۳-۲۰۲۴ به‌طور میانگین ۴۴ درصد پیش‌بینی شده و صندوق بین‌المللی پول هم تورم ۴۰ درصدی در این سال را پیش‌بینی کرده است. این در حالی است که سال ۱۴۰۱ را در حالی به پایان رسید که نرخ تورم از هر دو این پیش‌بینی‌ها جلوتر بوده و به ۵۰ درصد نزدیک شد.

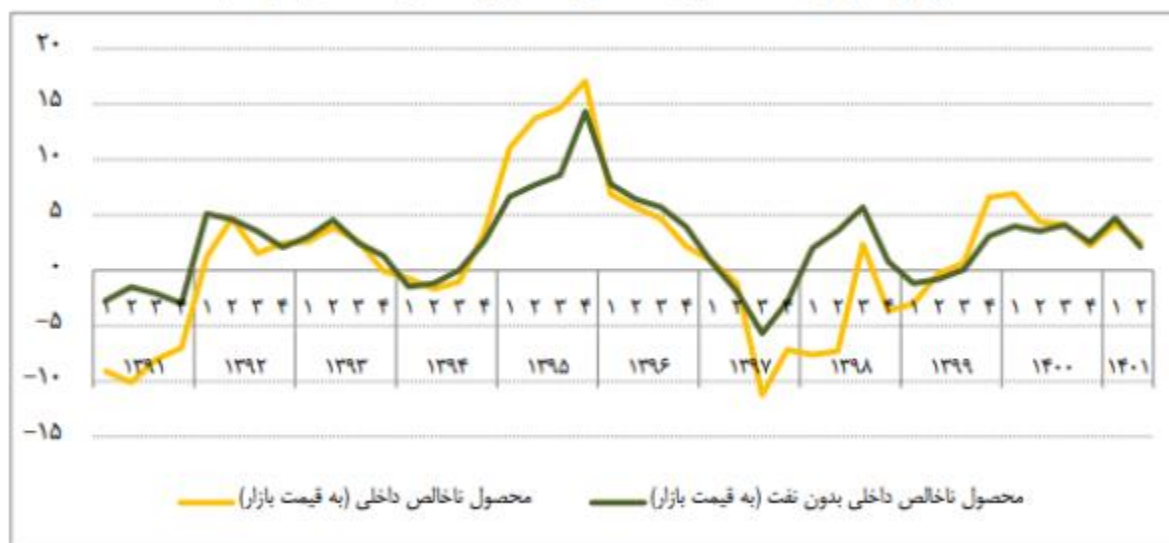
رشد اقتصادی

سال ۱۴۰۱ با امیدواری به احیا برجام آغاز شد و با ناامیدی از آن پایان یافت. آثار جنگ روسیه و اوکراین و تداوم تحریم‌ها و تیره شدن چشم‌انداز احیای برجام، رشد اقتصادی ایران در ۹ ماهه نخست ۱۴۰۱ را به ۳.۷ درصد با احتساب نفت و ۳.۲ درصد بدون احتساب آن رساند. تحقق رشد اقتصادی ۳.۷ درصدی در نه‌ماهه سال ۱۴۰۱ در امتداد رشد اقتصادی ۴.۴ درصدی سال ۱۴۰۰، حکایت از آن دارد که تغییر سیاست‌های آمریکا و سخت‌گیرانه‌تر شدن تحریم‌ها ترمز رشد اقتصادی را کشیده است.

بر اساس گزارش بانک مرکزی در ۹ ماهه نخست ۱۴۰۱ بخش کشاورزی ۱.۱، بخش صنایع و معادن ۵.۶ درصد، بخش خدمات ۲.۸ درصد و بخش نفت و گاز ۹.۳ درصد رشد داشته‌اند. پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول هم رشد اقتصادی ۳ درصدی و پیش‌بینی اکونومیست رشد ۳.۸ درصدی برای این سال بود. با این حال، این موسسه پیش‌بینی کرده بود

با شکست مذاکرات برای توافق هسته‌ای و افزایش تنش‌ها میان ایران و آمریکا در اواخر دوره پیش‌بینی یعنی سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۵، تحلیل رفتن سرمایه‌گذاری خارجی و تأثیر کند و دیر هنگام کاهش مخارج سرمایه‌ای دولت (به منظور تأمین مالی افزایش هزینه‌های جاری) در کنار کاهش قیمت و حجم صادرات نفت، به بازگشت اقتصاد ایران به رکود ناشی از تحریم‌ها منجر شود. اما از آنجا که از نیمه دوم سال ۱۴۰۱ مذاکرات احیای برجام به حالت تعلیق درآمده و امیدها برای رفع تحریم‌ها کمرنگ‌تر شده به نظر می‌رسد این پیش‌بینی زودتر از بازه مورد نظر محقق شده است و روند کوچک‌تر شدن اقتصاد ایران در ۱۴۰۲ نیز ادامه خواهد داشت.

سری زمانی رشد محصول ناخالص داخلی به تفکیک فصل (درصد)

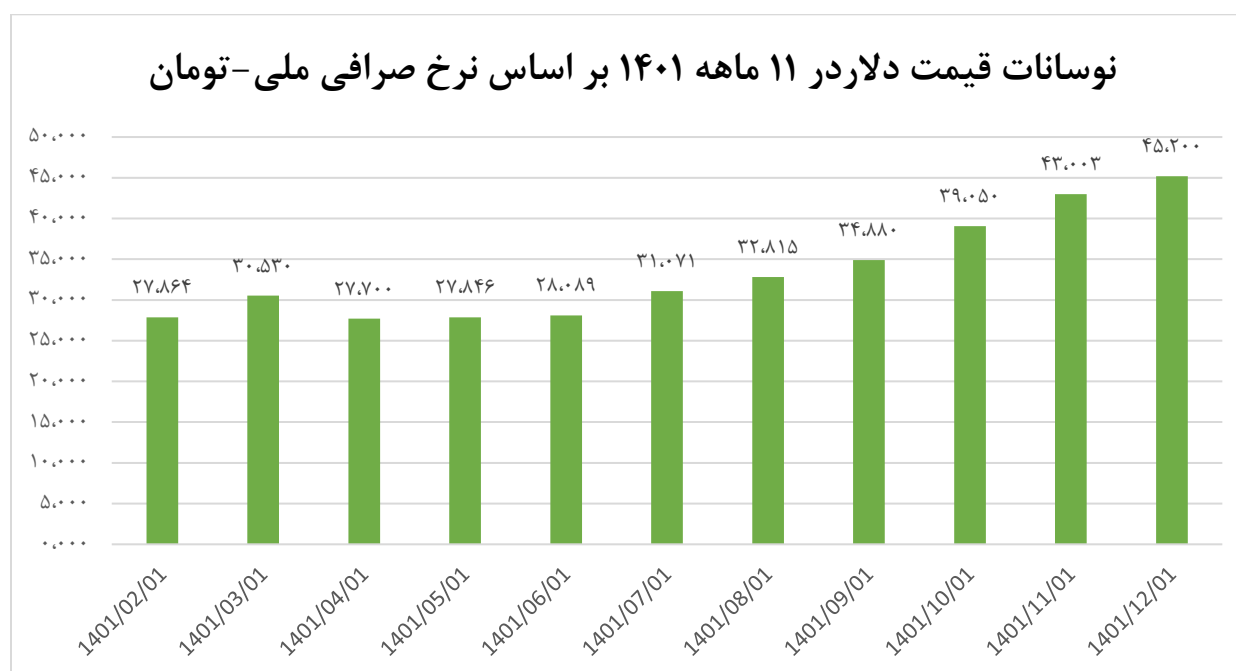

صندوق بین‌المللی پول رشد ۲ درصدی برای اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲ پیش‌بینی کرده است. بانک جهانی نیز رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۳ را با یک روند کاهشی نسبت به ۲۰۲۲، بالغ بر ۲.۲ درصد و برای ۲۰۲۴ حدود ۱.۹ درصد در نظر گرفته است. بانک جهانی پیش‌بینی رشد تولید ناخالص ایران در ۲۰۲۳ را ۰.۵ واحد درصد نسبت به گزارش قبلی خود کاهش داده است. از نگاه بانک جهانی، علت اصلی این کاهش، شرکای تجاری کلیدی و رقابت صادراتی جدید با نفت تخفیفی روسیه بوده است.

نرخ ارز

نرخ دلار در یک ماه مانده به پایان ۱۴۰۱ به ۶۰ هزار تومان رسید. هرچند سیاست دستوری نرخ‌های مختلفی برای دلار تعریف کرده و دامنه آن از ۲۳ هزار تومان در لایحه بودجه ۱۴۰۲ تا ۴۱ هزار و ۵۰۰ تومان بازار مبادله ارزی متفاوت بود اما نرخ واقعی دلار در بازار آزاد راه خودش را رفت و کابوس دلار ۶۰ هزار تومانی محقق شد.

با این حال هم‌زمان با رشد بی‌سابقه نرخ ارز، تحرکات سیاسی برای تغییر این مسیر هم افزایش یافت؛ اما اینکه این اقدامات تا چه اندازه پایدار باشند معلوم نیست. خبر توافق ایران و عربستان برای از سرگیری روابط دیپلماتیک، اعلام خبر ساز و کار جدید برای وصول مطالبات ایران از عراق و همین‌طور برخی توافقات میان ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و یا انتشار اخباری از توافق ایران و آمریکا بر سر تبادل زندانیان خود و آزاد شدن منابع بلوکه شده ایران در کره جنوبی توانست تا حدودی مانع سرعت رشد نرخ دلار شده و آن را تا ۴۳ هزار تومان نیز کاهش دهد. با این حال این روند ماندگار نبود و دلار در بازار آزاد به حدود ۵۲ هزار تومان رسیده و چشم انداز روشنی هم از کاهشی شدن روند آن پیش چشم نیست.

اصلاحات بانکی

آمارهای پولی بانک مرکزی نشان می‌دهد در بهمن سال گذشته میزان بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی با رشد ۸۵ درصدی به بیش از ۳۴۴ هزار میلیارد تومان رسید. نکته قابل توجه این است که بدهی بانک‌های تجاری به بانک مرکزی از آذر تا بهمن دو برابر شده و این موضوع سبب شارژ بانکی پایه پولی است. تنها در ماه بهمن میزان بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی ۱۲ درصد رشد کرد. از طرفی بدهی بانک‌های تجاری به بانک مرکزی نیز رشد قابل توجهی داشت و به بیش از ۸۳.۵ میلیارد تومان رسید که نسبت به مدت مشابه قبل رشد ۶۶ درصدی داشت. از طرفی رشد بدهی این بانک‌ها به بانک مرکزی در بهمن نسبت به دی ماه، ۴۹ درصد بود و نشان می‌دهد سرعت استقراض این گروه بانکی در میانه زمستان به شدت افزایش یافت.

رشد ماهانه بدهی بانک‌های تجاری به بانک مرکزی، معادل ۳۹ درصد بود. بنابراین در دو ماه نخست میزان بدهی بانک‌های تجاری به بانک مرکزی دو برابر شد. بانک‌های تجاری دولتی شامل سه بانک سپه، ملی و پست‌بانک است.

به نظر می‌رسد بانک‌ها بویژه بانک‌های تجاری به دلیل تسهیلات تکلیفی با مشکل نقدینگی مواجه بوده و برای تعادل بخشی به ترازنامه به منابع بانک مرکزی وابسته هستند. برخی از این استقراض نیز می‌تواند به دلیل سامان‌دهی و ادغام بانک‌های نظامی باشد اما اثر این اضافه برداشت‌ها بطور مستقیم بر پایه پولی موثر است و مردم آن را بصورت افزایش میانگین قیمت‌ها احساس می‌کنند. علاوه بر بانک‌های تجاری، وضعیت بانک‌های تخصصی و غیردولتی نیز مساعد نیست و طی ماه‌های منتهی به بهمن ۱۴۰۱ روند صعودی داشت.

کارنامه استقراضی بانک‌ها از بانک مرکزی

آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد در ماه‌های آبان، آذر، دی و بهمن ۱۴۰۱، بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی رشد قابل توجهی داشت. این موضوع نشان می‌دهد منابع بانک‌ها کاهش یافته و نیاز آنها به منابع بانک مرکزی بیشتر شد. بررسی‌ها نشان می‌دهد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی در آبان سال گذشته به ۲۶۰ هزار میلیارد تومان رسید.

این رقم نسبت به مدت مشابه سال قبل ۵۹ درصد رشد داشت اما اوج این افزایش مربوط به بهمن بود. به طوری که با رشد بیش از ۸۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل، رقم بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی از ۱۸۶ هزار میلیارد تومان در بهمن ۱۴۰۰ به بیش از ۳۴۴ هزار میلیارد تومان در بهمن ۱۴۰۱ رسید. در دی ۱۴۰۱ نیز این میزان ۳۰۷.۲ هزار میلیارد تومان گزارش شد که حکایت از رشد بیش از ۷۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل دارد.

روند افزایشی بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی از مهر ۱۴۰۱ آغاز شد و تا بهمن نیز ادامه پیدا کرد. این افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی حاکی از رشد اضافه‌برداشت بانک‌ها و یا تخصیص خط اعتباری به آنها از سوی بانک مرکزی است که هر دو آنها در تضاد با سیاست‌های ضدتورمی دولت است.

علت این اتفاق می‌تواند ریشه در رفتار و تکالیف دولت بر دوش بانک‌ها داشته باشد که دومینو وار به رشد پایه پولی منجر شد. چراکه بار اصلی تامین مالی در ایران بر دوش بانک‌ها و از طریق تسهیلات بوده و تامین مالی از طریق سرمایه‌گذاری، نقش کمی ایفا می‌کند. در هر دو مورد می‌تواند افزایش کسری بانک‌ها و بانک‌های دارای کسری موجب بدهی بیشتر این نهادها به بانک مرکزی شود و از این سو پایه پولی را رشد دهد.

این موضوع در نهایت می‌تواند اثرات تورمی را برای اقتصاد ایران دربرداشته باشد و نشان می‌دهد قاعده‌مند کردن بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و ضابطه‌مند شدن اضافه‌برداشت بانک‌ها بصورت جدی، باید از طریق بانک مرکزی و نهادهای نظارتی مربوطه، مورد پیگیری قرار گیرد. بانک مرکزی در راستای ضابطه‌مند کردن استقراض و اضافه‌برداشت، بانک‌ها را ملزم به خرید اوراق قرضه کرده بود تا با این ابزار بتواند اضافه‌برداشت بانک‌ها را کنترل کند و در ابتدای اجرایی شدن این موضوع بصورت جدی این موضوع را کنترل می‌کرد اما با گذشت زمان به نظر می‌رسد سختگیری‌های بانک مرکزی به موضوع استقراض بانک‌ها در ازای خرید اوراق قرضه کاهش یافت. کاهش خرید اوراق قرضه دولتی توسط بانک‌ها در ماه‌های اخیر به وضوح قابل مشاهده است. بانک‌ها به دلیل نداشتن منابع لازم و جذاب نبودن نرخ بازدهی این اوراق، توان و تمایل خرید اوراق بدهی را ندارند.

اوج‌گیری بدهی بانک‌های تخصصی و غیردولتی

اضافه‌برداشت بانک‌های تخصصی از بانک مرکزی در دی سال گذشته ۸۹ هزار میلیارد تومان بود که به نسبت مدت مشابه سال گذشته رشد ۵۱.۵ درصدی را ثبت کرد. همچنین در بهمن ۱۴۰۱، میزان بدهی این گروه از بانک‌ها با رشد نقطه‌ای بیش از ۶۳ درصدی به ۹۲ هزار میلیارد تومان رسید.

نگاهی به روند اضافه‌برداشت بانک‌های تخصصی نشان می‌دهد تا پیش از شهریور ۱۴۰۱، بدهی‌های این گروه از بانک‌ها کمتر از ۵۸ هزار میلیارد تومان بوده و رشد سالانه آن نیز از ۲۷ درصد تجاوز نکرده اما از شهریور رقم این بدهی به بیش از ۶۰ هزار میلیارد تومان رسید و تا پایان بهمن به بیش از ۹۱.۹ هزار میلیارد تومان رسید. بانک‌های تخصصی شامل ۵ بانک توسعه تعاون، توسعه صادرات، صنعت و معدن، مسکن و کشاورزی هستند.

درباره بانک‌های غیردولتی نیز بررسی‌ها نشان می‌دهد از شهریور تا پایان بهمن، اضافه‌برداشت این بانک‌ها از بانک مرکزی روند افزایشی داشت. بدهی بانک‌های غیردولتی در شهریور ۶۲ هزار میلیارد تومان بود و در بهمن به بیش از ۱۶۸ هزار میلیارد تومان رسید.

رشد اضافه‌برداشت بانک‌های خصوصی نسبت به مدت مشابه سال قبل از منفی ۱۰ درصد در شهریور به ۱۱۲ درصد در بهمن رسیده که رشد بسیار چشمگیری است. بانک‌های غیردولتی به دلیل اینکه تسهیلات تکلیفی کمتری دارند، باید میزان استقراض کمتری داشته باشند اما آمارها نشان می‌دهد در عمل این گونه نبود.

بررسی آمارهای مربوط به بانک‌های تجاری نشان می‌دهد رشد بدهی این گروه از بانک‌ها از مهر ماه روند نزولی پیدا کرد. به طوری که در آذر و دی، رشد این رقم برای اولین بار پس از آذر ۱۴۰۰ به منفی ۱۰۰ درصد رسید. البته در دی و بهمن سال گذشته اضافه‌برداشت بانک‌های تجاری نسبت به آذرماه دوباره افزایشی بوده و بدهی بانک‌های تجاری به بانک مرکزی در دی و بهمن سال گذشته ۵۶.۲ و ۸۳.۵ هزار میلیارد تومان بود.

معرفی صنعت بانکداری

بانک، نهادی اقتصادی است که وظایفی چون تجهیز و توزیع اعتبارات، عملیات اعتباری، عملیات مالی، خرید و فروش ارزها، نقل و انتقال وجوه، وصول مطالبات اسنادی و سود سهام مشتریان، پرداخت بدهی مشتریان، قبول امانات، نگهداری سهام و اوراق بهادار و اشیای قیمتی مشتریان، انجام وظیفه قیومیت و وصایت برای مشتریان، انجام وکالت خرید و فروش را بر عهده دارد.

بانک‌ها مؤسساتی هستند که خدمات مالی مختلفی را به مشتریان خود ارائه می‌کنند که مهم‌ترین این خدمات، جذب سپرده و اعطای تسهیلات مالی می‌باشد. در واقع وظیفه سنتی بانک‌ها این است که از محل سپرده‌های مردم سرمایه‌های لازم را در اختیار صاحبان واحدهای صنعتی، کشاورزی، بازرگانی و اشخاص قرار دهند.

نظام مالی موجباتی را فراهم می‌آورد تا وجوه از پس‌اندازکنندگان به تقاضاکنندگان منتقل شود. نظام‌های مالی مشتمل بر مؤسساتی است که در چارچوب بازار مالی با یکدیگر به دادوستد مطالبات مالی می‌پردازند. مجموعه‌ای از فعالیت‌ها در عملیات بانکی، شامل سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازماندهی و اجرا، نظام بانکداری نام دارد.

در حال حاضر عموماً واژه بانک به مؤسسه‌ای گفته می‌شود که مجوز بانکداری داشته باشد. مجوز بانکداری توسط دستگاه‌های نظارتی نظیر بانک مرکزی اعطا می‌شود و حق ارائه اغلب خدمات مهم بانکی از قبیل پذیرش سپرده‌ها و دادن وام را می‌دهد.

در ایران بانک‌ها به عنوان یک مؤسسه اقتصادی از طریق عقود متفاوت اسلامی با مشتریان مشارکت کرده و سود کسب می‌کنند. مؤسسات مالی دیگری نیز وجود دارند که تعریف حقوقی بانک را ندارند و در اصطلاح مؤسسه اعتباری غیر بانکی نامیده می‌شوند.

تاریخچه بانکداری در ایران

صنعت بانکداری در ایران از تاریخچه‌ای طولانی برخوردار است. بیش از یک قرن پیش یعنی در سال ۱۲۶۶ اولین بانک در کشور به نام «بانک جدید شرق» تاسیس شد و یک سال بعد تمام امتیازات آن به بانک تازه تاسیسی به نام «بانک شاهی» منتقل شد. این بانک که برای حدود ۳۰ سال تنها بانک فعال در کشور بود، توانست با تلاش‌های فراوان اسکناس کاغذی را جایگزین سکه‌های طلا، نقره و ... کند. با عوض شدن حکومت، شرایط برای تاسیس بانک‌های جدید فراهم شد و به این ترتیب بانک سپه در سال ۱۳۰۴، بانک ملی در سال ۱۳۰۶، بانک کشاورزی در سال ۱۳۱۲، بانک صادرات در ۱۳۳۱ تاسیس شدند. همچنین پس از روی دادن انقلاب اسلامی، بانک ملت، بانک مسکن و بانک صنعت و معدن از طریق ادغام چندین بانک خصوصی شکل گرفتند.

از سال ۱۳۵۸ به مدت حدود ۲۰ سال، بانک‌ها نهادی دولتی بودند و هیچ بانک خصوصی در کشور فعالیت نمی‌کرد. در این دوره سهام هیچ بانکی در بازار بورس و اوراق بهادار عرضه نشد. خصوصی‌سازی را می‌توان نقطه ورود صنعت بانک به بازار بورس و اوراق بهادار دانست.

منابع درآمدی بانک‌ها

بانک‌ها هم نوعی کسب و کار هستند و برای پرداخت هزینه‌های خود باید کسب درآمد کنند. اصلی‌ترین وظیفه بانک‌های تجاری و خرده‌فروشی، قرض گرفتن و قرض دادن پول است. بهره‌ای که آنها در ازای واگذاری تسهیلات به دست می‌آورند، باید بالاتر از بهره‌ای باشد که به سپرده‌ها اختصاص می‌دهند. اصولاً در بانکداری بین‌المللی به دلیل سهم بالای درآمدهای کارمزدی، بانک‌ها نیازی به ورود به دیگر حوزه‌های اقتصادی ندارند. بانک‌ها تسهیلات متفاوتی از جمله تسهیلات مسکن، خودرو، وام‌های شخصی، تسهیلات مسافرت و تسهیلات سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار ارائه می‌دهند و بسته به طول دوره و مقدار وام، میزان متفاوتی از نرخ بهره را برای آنها در نظر می‌گیرند.

دیگر منابع کسب درآمد بانک‌ها عبارتند از:

- کارمزدهای مربوط به باز کردن، راه اندازی، پردازش، هزینه های خدمات رسانی و کارمزد تسهیلات حساب های بانکی،
- نرخ بهره ای که بانک ها برای استقراض بین بانکی در نظر می گیرند،
- سرمایه گذاری مشتریان در صندوق های سرمایه گذاری مشترک و طرح های سرمایه گذاری سیستمی بانک های سرمایه گذاری که عمدتاً در بازارهای سهام، ارز خارجی و کالا فعالیت دارند،
- ارائه مشاوره و خدمات مالی به مشتریان و دریافت وجه در ازای آن،
- دریافت هزینه بابت نگهداری از جواهرات با ارزش و اسناد مهم از مشتریان،
- دریافت هزینه بابت انتشار دسته چک، کارت خودپرداز، دسترسی به تراکنش های بین المللی کارت اعتباری و کارت نقدی،

صنعت بانکداری در جهان

نظام مالی موجباتی را فراهم می آورد تا وجوه از پس انداز کنندگان به تقاضا کنندگان منتقل شود. نظام های مالی مشتمل بر مؤسساتی است که در چارچوب بازار مالی با یکدیگر به دادوستد مطالبات مالی می پردازند. مجموعه ای از فعالیت ها در عملیات بانکی، شامل سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازماندهی و اجرا، نظام بانکداری نام دارد.

پژوهشگران معتقدند سهم بازار صنعت بانکداری در آینده در اختیار دو گروه خواهد بود. اول تازه واردهایی که مختل کننده نظم فعلی بازار هستند. این گروه شرکت های چابک و نوآوری هستند که محور فعالیتشان سرویس های دیجیتال است. مابقی بازار در اختیار شرکت هایی خواهد بود که از طریق برقراری گزینه های متعدد خدمات رسانی به مشتریان فعالیت می کنند.

تصور پیشرفت و توسعه صنعت بدون حضور و حمایت بانکها امری غیر ممکن است. بانکها نقش عمده ای در پیشرفت تمام صنایع کشور ایفا کرده و وظیفه ای سنگین در این خصوص در آینده برعهده دارند.

رتبه بندی جهانی بزرگترین بانکهای جهان از نظر میزان دارایی که از سوی شرکت "اس اند پی گلوبال اینتلیجنس" در سال ۲۰۱۹ منتشر شد، نشان میدهد بانکهای چینی در صدر فهرست قرار دارند و پس از آنها، بانک های آمریکایی و سپس بانکهای اروپایی قرار میگیرند.

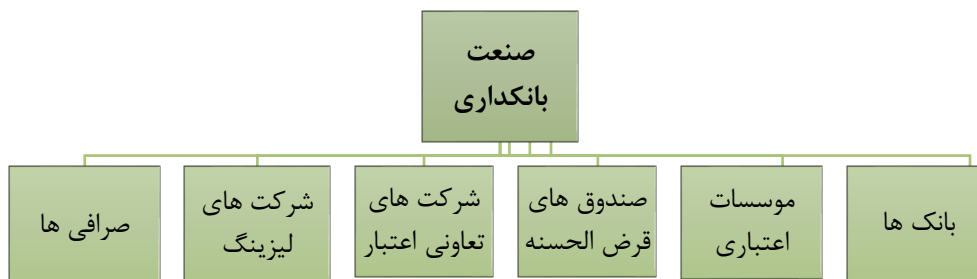
با وجود رکود اقتصادی و تنش‌های تجاری بین آمریکا و چین، بزرگترین بانک‌های چین در سال ۲۰۱۹ به رشد خود ادامه دادند و موقعیت‌های خود را در میان بزرگترین بانک‌های جهان تثبیت کردند. ارزش دارایی‌های چهار بانک برتر چین در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱۴/۸۲۱ تریلیون دلار بوده است که نسبت به سال گذشته در حدود ۷.۵۲ درصد رشد داشته است. سایر بانک‌های چینی نیز در مقایسه با رقبای جهانی خود عملکرد مناسبی داشته و توانسته‌اند جایگاه خود را در لیست ۱۰۰ بانک برتر جهان از لحاظ میزان دارایی ارتقا دهند.

صنعت بانکداری در ایران

صنعت بانکداری از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی هر کشور محسوب می‌شود. بانک‌ها به عنوان واسطه منابع پولی در کنار بورس و بیمه از ارکان اصلی بازارهای مالی شمرده می‌شوند.

بانکداری در اقتصاد ایران نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا به دلیل عدم توسعه لازم بازار سرمایه، در عمل این بانک‌ها هستند که عهده‌دار تأمین مالی بلند مدت می‌باشند. با توجه به نقش بانک‌ها در اقتصاد، کارایی آنها نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار خواهد بود.

شکل زیر نهادهای فعال در صنعت بانکداری را نشان می‌دهد:

محور فعالیت‌های صنعت بانک، سپرده‌پذیری است. به این معنا که بانک با نرخ مشخصی در قالب تجهیز منابع سپرده جمع‌آوری می‌کند و آن را به صورت اعطای تسهیلات در قالب تخصیص منابع سرمایه‌گذاری می‌کند. فعالیت بانکی در ایران تحت نظام بانکداری اسلامی است. به این معنی که معاملات در چارچوب عقود اسلامی انجام می‌شوند.

در نظام بانکداری اسلامی، بانک پس از دریافت سپرده، با وکالت از سوی سپرده‌گذار یا آن را بر طبق عقود اسلامی به افراد متقاضی تسهیلات پرداخت می‌کند و یا در سهام بورسی و غیربورسی و اوراق مشارکت سرمایه‌گذاری می‌کند. این عقود را در دو قالب کلی مبادله‌ای و مشارکتی تقسیم‌بندی می‌شود. نرخ بهره عقود مبادله‌ای ثابت و نرخ بهره عقود مشارکتی متغیر است. پس از کسر سود پرداختی به سپرده‌گذاران از سود فعالیت اقتصادی این عقود یعنی درآمدهای

مشاع، سهم بانک از درآمدهای مشاع به علاوه مبلغی به عنوان حق الوکاله طبق قوانین شناسایی می‌شود. درآمد دیگر بانک‌ها درآمد غیرمشاع است که در بانکداری متعارف با عنوان درآمد غیر بهره‌ای شناخته می‌شود.

در ایران معمولاً بانک‌ها را به ۵ گروه تقسیم می‌کنند. این تقسیم بندی در شکل زیر آمده است:

انواع بانک در ایران

بانک‌های تجاری دولتی: ملی، سپه، پست بانک؛

بانک‌های تخصصی دولتی: مسکن، کشاورزی، صنعت و معدن، توسعه تعاون و توسعه صادرات؛

بانک‌های قرض الحسنه: قرض الحسنه مهر ایران و قرض الحسنه رسالت؛

بانک‌های مشترک ایرانی و خارجی: بانک مشترک ایران - ونزوئلا؛

بانک‌های خصوصی: متشکل از ۱۵ بانک شامل کارآفرین، اقتصاد نوین، پارسیان، سینا، تجارت، ملت، صادرات، سامان، پاسارگاد، دی، گردشگری، ایران زمین، سرمایه، خاورمیانه و آینده.

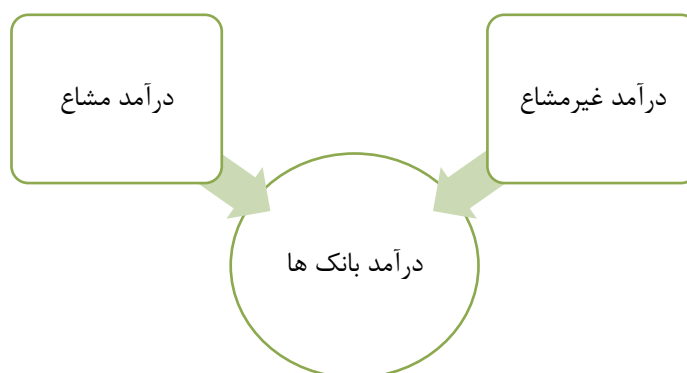
تشریح فعالیت‌های بانک‌ها در ایران

درآمد بانک‌ها در دو دسته‌ی کلی طبقه‌بندی می‌شوند:

درآمدهای مشاع بخشی از درآمد بانک است که به واسطه مشارکت با سپرده‌گذاران به دست می‌آید. دریافت سپرده‌های مدت‌دار از مشتریان، سرمایه‌گذاری سپرده‌ها در کسب و کارهای مختلف و ارائه تسهیلات مدت‌دار به مشتریان سبب ایجاد درآمدی برای بانک می‌شود که این درآمد ناشی از اختلاف نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات اعطایی و همچنین سود حاصل از سرمایه‌گذاری هاست.

بانک‌ها علاوه بر درآمدهایی که با سپرده‌گذاران خود شریک هستند، درآمدهایی مختص خود دارند. این درآمدها که تحت‌عنوان درآمد غیر مشاع طبقه‌بندی می‌شوند، عمدتاً شامل کارمزدها، درآمدهای ارزی، سهام، اوراق قرضه خارجی، وجه التزام بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی ضمانت‌نامه‌ها و تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی است. آن قسمت از درآمدهای غیرمشاع که به واسطه دریافت کارمزد خدمات ارائه شده و ارائه مشاوره‌های مالی و سرمایه‌گذاری حاصل می‌شود، جزء درآمدهای باکیفیت و تکرارپذیر غیرمشاع بانک تلقی می‌شود. از جمله این خدمات عبارتند از: خدمات اعتبار اسنادی، خدمات ضمانت‌نامه بانکی، خدمات بانکداری الکترونیک، خدمات ارزی، کارمزد نگهداری اسناد و اوراق بهادار مشتریان، صدور انواع چک‌ها و غیره.

انواع درآمد بانک

تفاوت نرخ سود: نرخ سودی که به سپرده‌های مردم داده می‌شود نسبت به نرخ سودی که از تسهیلات‌گیرندگان گرفته می‌شود رقم کمتری است، به این تفاوت اصطلاحاً اسپرد (spread) می‌گویند. با توجه به اینکه بانک‌ها به جزء سپرده‌های سرمایه‌گذاری جذب شده از منابع غیرهزینه‌ای دیگری نیز استفاده می‌کنند، اسپرد در واقع تفاوت نرخ بازدهی مصارف بانک از بهای تمام شده کلیه منابع بانک است. سود واقعی درآمدهای مشاع ناشی از اختلاف سود حاصل از تسهیلات اعطایی و سرمایه‌گذاری‌ها از بهای تمام شده پول است. بهای تمام شده واقعی پول از سه قسمت، سود پرداختی به سپرده‌گذاران، هزینه‌های اداری و عمومی و هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول تشکیل شده است.

هزینه‌های یک بانک در برگیرنده هزینه‌های اداری و عمومی، هزینه‌های مالی و هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول می‌باشد.

مهم‌ترین این هزینه‌ها از دیدگاه فنی عملیات بانکداری، هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول است. این هزینه نشان‌دهنده میزان ریسک اعتباری بانک و قابل اتکا بودن سیاست تخصیص منابع آن است. بر طبق قوانین نظارتی، روش خاصی برای شناسایی این هزینه وجود دارد، لکن به علت مجاز بودن امهال، این امکان برای بانک‌ها وجود دارد که علاوه بر به روز نمودن تسهیلات اعطایی به علاوه بهره متعلقه آن‌ها، نه تنها زیان بلکه سود در این زمینه شناسایی نمایند.

دسته‌بندی بانک‌ها بر مبنای مدل تجاری

یکی از شیوه‌های دسته‌بندی بانک، از منظر نوع نگاه آنها به سهامداران و ذینفعان است. از این نظر می‌توان بانک‌ها را به دو دسته تقسیم کرد:

بانک‌های بزرگ تجاری که معمولاً براساس ساختار ارزش سهامدار (SHV) شکل گرفته و بر بیشینه‌سازی سود برای سهامداران تمرکز دارد. در این مدل بر ترکیب‌های مختلفی از فعالیت‌های بانکی تمرکز می‌شود.

مؤسسات مالی که بر مبنای ساختار ارزش ذینفع (STV) استوار است. در این مدل از ساختارهای مالکیتی دیگری مانند بانک‌های عمومی، تعاونی‌ها و مؤسسات پس‌انداز استفاده می‌شود.

این دو نوع بانک در بازارها در کنار هم وجود دارند، اما چنانچه بخواهیم بانک‌ها را براساس مدل‌های تجاری دسته‌بندی کنیم، باید عواملی که سبب تمایز این مدل‌ها از هم می‌شوند شناسایی شود. به صورت کلی این تمایز براساس "ماهیت" و گستره "اقدامات و استراتژی‌های" سرمایه‌گذاری بانک‌ها قابل تشخیص هستند. لذا:

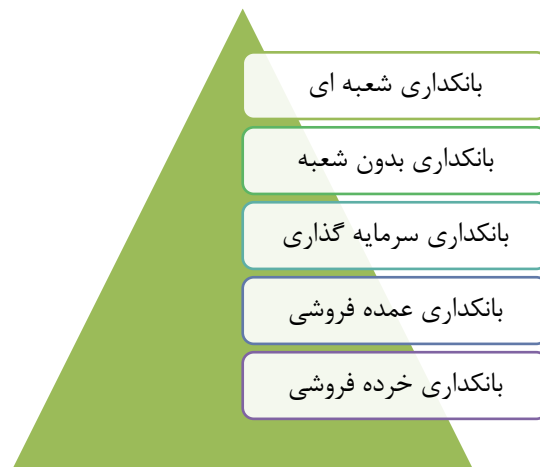
بانک‌های خرده‌فروشی که شامل بانک‌های تجاری، پس‌انداز و تعاونی‌ها هستند و بسیاری از خدمات سنتی بانکی را به جامعه ارائه می‌دهند.

بانک‌های سرمایه‌ای، که بیشتر بر فعالیت‌های تجاری تمرکز کرده و بر منابع مالی متعدد و همچنین حفظ شبکه خرده‌فروشی خود اتکا می‌کنند.

دیگر بانک‌ها خدماتشان را به مشتریانی مانند شرکت‌های بزرگ و متوسط، شرکت‌های ساختمانی، مراکز تأمین منابع مالی تجارت بین‌المللی و دیگر مؤسسات مالی ارائه می‌دهند.

انواع بانکداری براساس نوع عملیات

در نوع دیگری از دسته‌بندی بانکداری، می‌توان به گروه‌های زیر اشاره داشت:

بانکداری شعبه‌ای: فعالیت بانکی با مجوز تأسیس شعبه.

بانکداری بدون شعبه: فعالیت بانکی بدون مجوز تأسیس شعبه.

بانکداری سرمایه‌گذاری: واسطه‌گری مالی در خرید اوراق بهادار دست اول و عرضه به سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه.

بانکداری عمده‌فروشی: انجام عملیات بانکی توسط یک بانک برای یک بنگاه مالی یا بانک دیگر.

بانکداری خرده‌فروشی: انجام عملیات بانکی توسط یک بانک برای بنگاه‌ها و اشخاص.

با توجه به اهمیت بانکداری خرده‌فروشی، در ادامه به توضیح جزئیات بیشتری از این نوع بانکداری پرداخته خواهد شد.

بانکداری خرده‌فروشی

این بانک‌ها، نهادهایی هستند که مستقیماً به مشتریان خدمات ارائه می‌دهند، مثل افتتاح و بررسی حساب‌ها، ارائه حواله‌های بانکی، ارائه کارت اعتباری و گاهی خدمات وام و بازنشستگی. این بانک‌ها می‌توانند بانک‌های محلی بدون

شعبه باشند یا یک شعبه از بانک‌های تجاری یا بانک‌های دولتی که برای ارائه خدمات به مشتریان شخصی و محلی تأسیس می‌شوند. اتحادیه‌های اعتباری و بانک‌های ارائه دهنده وام و سپرده سرمایه هم می‌توانند زیرمجموعه بانکداری خرده فروشی قرار بگیرند؛ البته اتحادیه‌های اعتباری عموماً خدمات سرمایه‌گذاری و تجارت را هم هدایت می‌کنند. بانکداری خرد در صنعت بانکداری به عنوان بازویی برای "بازاریابی انبوه" بانک‌ها شناخته می‌شود که خدمات مختلف را در مکان واحد به مشتریان عرضه می‌کنند و همه تراکنش‌های مالی مشتریان را در یک بانک انجام می‌دهند.

آینده بانکداری خرده‌فروشی

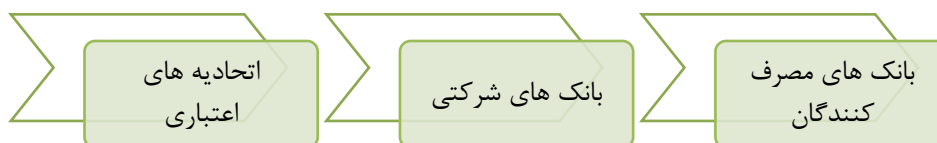
امروزه با گسترش استفاده از اینترنت، خدمات بانکداری آنلاین و دستگاه‌های خودپرداز، خرده‌بانک‌های کمتری در یک مکان فیزیکی فعالیت می‌کنند. امروزه به طور فزاینده بانک‌ها و نهادهای تجاری از مشتریان می‌خواهند تا برای دریافت خدمات بانکی از خدمات پرداخت مستقیم، دستگاه‌های خودپرداز، گوشی‌های هوشمند و اینترنت استفاده کنند. مشتریانی که به اینترنت دسترسی ندارند یا توانایی استفاده از آن را ندارند در بانک‌های فیزیکی پذیرفته می‌شوند اما پیش‌بینی می‌شود به مرور زمان در آینده، بانک‌های کمتری خدمات فیزیکی بانکداری را به رایگان در اختیار مشتریان قرار دهند.

انواع بانکداری خرده‌فروشی

صنعت بانکداری خرده‌فروشی به زیرمجموعه‌های مشخصی تقسیم می‌شود. هدف از ایجاد این زیرمجموعه‌های بانکی عبارت است از:

- ارائه مجموعه‌ای از خدمات تخصصی‌تر
- خدمت‌رسانی به دسته مشخصی از مشتریان.

لذا سه نوع از متداول‌ترین انواع بانک‌های خرده‌فروشی عبارتند از:

بانک‌های مصرف‌کنندگان: نوعی از انواع بانک است که بر دریافت سپرده و پرداخت وام به مشتریان فردی متمرکز می‌باشد.

بانک‌های شرکتی: مالکیت بانک‌های شرکتی برای مشتریان است. این نوع از بانک‌ها یک هدف مشخص را دنبال می‌کنند و آن عبارت است از ارائه خدمات مالی به یک گروه اقتصادی خاص. برای مثال، کشاورزان و صاحبان کسب‌وکارهای کوچک نمونه‌هایی از این گروه‌های اقتصادی هستند. این نوع از بانک‌ها بر اساس اصول مشارکتی عمل می‌کنند. در بهره‌مندی از خدمات وام‌دهی بانک‌های شرکتی محدودیت خاصی وجود ندارد؛ به‌طوری که هم اعضا می‌توانند وام دریافت کنند و هم کسانی که عضو گروه‌های اقتصادی نیستند.

اتحادیه‌های اعتباری: اتحادیه‌های اعتباری نوعی از موسسات غیرانتفاعی هستند که خدمات مالی را برای اعضای خود فراهم می‌کنند. مالکیت این موسسات مالی به عهده خود مشتریان است. اتحادیه‌های اعتباری از نوع شرکتی هستند و تلاش می‌کنند تا سود بالایی را به مشتریان خود ارائه دهند. فراهم کردن نرخ پس‌انداز بهتر، نرخ سود وام کمتر و کارمزد پایین‌تر نمونه‌هایی از مزایای این موسسات مالی بشمار می‌رود.

تا به اینجا دو نوع کلی از دسته‌بندی بانکداری ارائه شد، در حالت اول بیشتر بر ماهیت و در حالت دوم بیشتر بر کارکرد بانک‌ها تمرکز داشت، در ادامه سومین نوع طبقه‌بندی بانکداری ارائه خواهد شد.

انواع بانکداری براساس نوع مشتری

بانکداری جزئی، که مستقیماً با اشخاص و تجارت‌های کوچک سر و کار دارد.

بانکداری تجاری، که خدمات تجاری را به بخش متوسط بازار ارائه می‌دهد.

بانکداری شراکتی، که مربوط به موسسات تجاری بزرگ و مستقل می‌باشد.

بانکداری خصوصی، که خدمات مدیریت سرمایه را برای اشخاص و خانواده‌های دارای ارزش شبکه‌ای بالا فراهم می‌کند.

بانکداری سرمایه‌گذاری، که بر فعالیت‌هایی که در بازارهای مالی انجام می‌گیرد، تمرکز دارد.

با توجه به اهمیت بانکداری تجاری و سرمایه‌گذاری؛ در ادامه به ارائه جزئیات بیشتری از این دو نوع بانکداری خواهیم پرداخت.

بانکداری تجاری

بانک تجاری، یک نهاد مالی است که با نگهداری سپرده‌ها و ارائه وام به مشتریان درآمد کسب می‌کند و خدمات مالی مختلفی را به مشتریان عرضه می‌کند و با سرمایه‌گذاری سپرده‌ها به سود دست می‌یابد. مشتری بانک تجاری خدمات مشابه خرده بانک‌ها را دریافت می‌کند، مثل سپرده‌گذاری و رسیدگی به حساب‌ها، گواهی سپرده، دریافت وام، خدمات کارت‌های اعتباری و پیش‌پرداخت. تفاوت اصلی این دو نوع بانکداری این است که بانک‌های تجاری معمولاً بر مشتریان تجاری و وام‌های کوتاه‌مدت یا خطوط اعتباری برای شرکت‌ها تمرکز دارند. یک بانک تجاری می‌تواند یک بانک محلی مجزا یا شعبه‌ای از بانک‌های ملی و دولتی یا اتحادیه‌های اعتباری باشد. بانک‌های تجاری بر خلاف بانک‌های سرمایه‌گذاری، معمولاً با استفاده از منابع موجود و سرمایه‌های خود و درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری به مشتریان وام می‌دهند و سرمایه‌ی خارجی جذب نمی‌کنند.

بانکداری سرمایه‌گذاری

بانک سرمایه‌گذاری که در ایران شرکت تأمین سرمایه نامیده می‌شود، یک مؤسسه مالی است که با انجام معاملات اوراق بهادار به جذب سرمایه برای مشتریان خود می‌پردازد. این معاملات عبارت‌اند از معاملات اوراق مشتقه، بازارگردانی، ادغام و تملک (M&A)، معاملات ارز، تجارت کالا، خرید سهام و اوراق بهادار و غیره. مشاغل موجود در بانک سرمایه‌گذاری عبارت‌اند از تحلیلگران اقتصادی، تحلیلگران اعتباری، نمایندگان سرمایه‌گذاران، مشاوران و غیره. مشتریان یک بانک سرمایه‌گذاری می‌توانند افراد، شرکت‌ها و مؤسسات تجاری، صندوق‌های بازنشستگی یا ادارات دولتی باشند.

انواع بانک‌های سرمایه‌گذاری

بانک‌های سرمایه‌ای: که یکی از وظایف آنها پذیرهنویسی اوراق بهادار می‌باشد و همچنین به داد و ستد حساب‌های خودشان می‌پردازند، ایجاد بازار می‌کنند و به شرکت‌ها پیشنهاد فعالیت‌های بازار سرمایه نظیر ادغام و تملیک و کسب سود می‌دهند.

بانک‌های بازرگانی: از دیرباز برخی از بانک‌ها ضامن سرمایه‌گذاری شرکت‌ها بوده‌اند که تعریف امروزی آن به بانک‌هایی اشاره دارد که برای شرکت‌ها از طریق عرضه سهام تأمین مالی می‌کند.

مقایسه بانکداری در ایران و جهان

بانکداری در دنیای مدرن امروز و در سطح بین‌المللی، به یکی از پرسودترین صنایع دنیا تبدیل شده و به قدری جذابیت اقتصادی دارد که بانکداران عمده‌تاً ترجیح می‌دهند به جای ورود به سایر صنایع غیرمرتبط بر صنعت خود یعنی صنعت بانکداری متمرکز شوند و آن را به‌طور حرفه‌ای توسعه دهند.

اما در ایران مشکلات ساختاری در سیستم بانکی، بانک‌های این کشور را به‌ویژه طی یک دهه اخیر به سوی بنگاهداری سوق داده است. برخی از تحلیلگران کاهش دستوری نرخ سود، بدهی بانک مرکزی و دولت به بانک‌ها و وام‌هایی که به جای استفاده در صنعت در بخش ساختمان بکار گرفته شده است را از عوامل اصلی بنگاهداری بانک‌ها در ایران می‌دانند. بیشتر بانک‌ها با جمع‌آوری سپرده‌های مردم به جای سرمایه‌گذاری در حوزه تولید به خرید ملک می‌پردازند و بنگاهداری می‌کنند. به‌گونه‌ای که بسیاری از تحلیلگران بانک‌ها را اصلی‌ترین عامل گرانی مسکن در سال‌های اخیر می‌دانند. بانک‌های بنگاهدار از طریق تأسیس و خرید شرکت‌های مرتبط، خرید املاک را به عنوان راهی سودده برای از میان بردن ناترازی‌های خود انتخاب کرده‌اند. واضح است که یکی از پیامدهای این مساله رشد غیرمنطقی قیمت مسکن، کاهش قدرت خرید مسکن و حتی منجمد شدن دارایی‌های بانک‌هاست.

سوالی که مطرح می‌شود این است که آیا بانک‌ها در کشورهای دیگر هم به طور مستقیم مالکیت و کنترل املاک را دارند؟ زمانی که وام‌گیرنده‌ای نکول می‌کند، بانک وثیقه‌ای را که در گرو دارد تصاحب و اقدام به فروش آن می‌کند. این وثیقه‌ها شامل مسکن، خودرو و اموال شخصی هستند. بنابراین مالکیت مستقیم ملک از سوی بانک‌ها تنها زمانی اتفاق می‌افتد که وام‌گیرندگان موفق به پرداخت اقساط خود نمی‌شوند.

یکی از دلایل بنگاهداری بانک‌ها را شاید بتوان تحریم‌ها علیه سیستم بانکی ایران دانست که بخشی از منابع درآمدی بانک‌ها را مختل کرده است. بانک‌ها عمده‌تاً تلاش می‌کنند تا این املاک را به حراج گذاشته و به سرعت به فروش برسانند؛ چرا که از یک‌سو هزینه نگهداری آنها بالاست و از سوی دیگر، مسئولیت اصلی بانک‌ها مدیریت املاک و مستغلات نیست. با این حال به نظر می‌رسد، در ایران سرمایه‌گذاری در حوزه مسکن از سوی بانک‌ها خود به نوعی کسب‌وکار تبدیل شده است.

رتبه‌بندی بانک‌ها

بانک‌ها و موسسات مالی را با استفاده از دو شاخص کلی رتبه‌بندی می‌کنند:

شاخص‌های عملکردی

این شاخص با تعیین معیارهایی در دو بخش مالی و غیر مالی به ارزیابی بانک‌ها می‌پردازد. بخش غیرمالی شامل حوزه مشتریان و کارکنان، رعایت الزامات قانونی، چشم‌انداز توسعه کیفی بانک و بهره‌وری کارکنان و شعب می‌باشد.

شاخص‌های عملکردی غیر مالی: رعایت الزامات قانونی شاخص‌های غیر مالی به چهار بخش الف) کفایت سرمایه بانک‌ها ب) اضافه برداشت از حساب جاری نزد بانک مرکزی ج) رعایت ضوابط بسته سیاستی نظارتی بانک مرکزی د) رعایت سایر قوانین و مقررات احتیاطی تقسیم می‌شود.

شاخص کفایت سرمایه: از آنجا که کفایت سرمایه کافی یکی از الزامات حفظ سلامت نظام بانکی و نمایانگر توان بانک در برابر زیان‌های غیر منتظره است، لذا یکی از شاخص‌های مناسب برای تعیین رتبه بانک‌ها، نسبت کفایت سرمایه است.

تاثیر خصوصی‌سازی بر صنعت بانکداری

تاثیر خصوصی‌سازی بر صنعت بانکداری کشور را می‌توان به وضوح در رخدادهای دهه ۸۰ شمسی مشاهده کرد. در سال ۱۳۸۰ بانک‌های اقتصاد نوین و پارسیان به عنوان اولین بانک‌های خصوصی فعالیت خود را آغاز کردند. پس از آن بانک پاسارگاد، سرمایه، شهر، دی، گردشگری، قوامین و انصار تاسیس شدند و شمار بانک‌های خصوصی از دولتی پیشی گرفت. در این زمان بانک‌های خصوصی، بهره‌های بالاتری را نسبت به بانک‌های دولتی را پرداخت می‌کردند. ارائه وام با شرایط متنوع و در زمان کم، از دیگر ترفندهای بانک‌های خصوصی برای جذب سپرده‌گذار بود. در واقع اولین تحول در صنعت بانکداری پس از روی دادن انقلاب اسلامی در دهه ۸۰ و متأثر از فرآیند خصوصی‌سازی بود.

پذیرش سهام بانک‌ها در بورس

از دیگر رویدادهای مهم دهه ۸۰ و طرح خصوصی‌سازی، پذیرش سهام بانک‌ها در بورس بود. در واقع قبل از اجرای طرح خصوصی‌سازی، سهام هیچ بانکی در بازار بورس و اوراق بهادار معامله نمی‌شد. در تیر ۱۳۸۲ سهام بانک کارآفرین با

نماد «وکار» در بازار بورس عرضه شد. پس از آن در بهمن ۱۳۸۲ بانک اقتصاد نوین با نماد «ونوین» و در آذر ۱۳۸۳ بانک پارسیان با نماد «وپارس» به بازار بورس و اوراق بهادار تهران پیوستند.

تا پایان دهه ۸۰ سه بانک خصوصی دیگر و بانکهای دولتی صادرات (وبصادر)، ملت (وبملت) و پست بانک (وپست) سهام خود را در بورس عرضه کردند.

در دهه ۸۰ بر سهام گروه بانکی چه گذشت؟

سهام بانکی در دهه ۸۰ شمسی برای نخستین در بازار بورس عرضه شد. این موضوع جنجال زیادی را برپا کرد و مردم با توجه به اعتمادشان به بانکها از این سهام استقبال کردند. در واقع بین سالهای ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ سهام بانکی اوضاع خوبی داشت اما در خرداد ۱۳۸۴ پس از تغییر دولت و اعلام سیاستهای جدید، شاخص سهام بانکی با افت شدیدی روبه‌رو شد.

از اواخر سال ۱۳۸۵ اوضاع سهام بانکی کمی بهتر شد و اگر چه نتوانست زیان قبلی را جبران کند اما از رکود خارج شد و معاملات آن جریان یافت.

دهه ۸۰ زمان پرنوسانی برای سهام بانکی بود. از طرفی در نیمه اول دهه ۸۰ واردات خودروهای خارجی به اوج خود رسید و از آن جایی که بخشی از این معاملات وابسته به صنعت بانکداری بود، تاثیر آن به خوبی در این صنعت هم مشاهده می‌شد اما در نیمه دوم دهه ۸۰ برخی تصمیمات دولت ایران مثل مقاومت در برنامه هسته‌ای و آغاز تحریمها، صنایع مختلف را تحت تاثیر قرار داد.

واردات، صادرات و هر مرادده‌ای با کشورهای خارجی به سختی انجام می‌شد و بانکها که تا حد زیادی در این مرادوات دخیل بودند، با مشکلات زیادی روبه‌رو شدند.

اولین پیک صنعت بانکداری

اولین پیک صنعت بانکداری در دهه ۸۰ و هم‌زمان با افزایش قیمت جهانی نفت روی داد. سهام گروه بانکی پس از پشت سر گذاشتن سه سال سخت در بازار بورس، در خرداد ۱۳۸۷ تحت تاثیر قیمت نفت وارد مسیر صعودی شد. نفت در جولای ۲۰۰۸ رکورد قیمت را شکست و به بشکه‌ای ۱۴۷/۲۷ دلار رسید. همان طور که در تصویر زیر مشاهده می‌کنید، سهام گروه بانکی در اواخر تیر ۱۳۸۷ صعود قابل توجهی را تجربه کرده است.

البته این روند چندان دوام نیاورد و سهام بانکی مجدداً وارد رکود شد. این نوسان تحت رویدادهای اقتصادی و سیاسی مختلف مثل انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در ۱۳۸۷، اوضاع نابسامان خاورمیانه و انتخابات ریاست جمهوری ایران در سال ۱۳۸۸ ادامه یافت.

تاثیر تحریم‌ها بر صنعت بانکداری

دولت ایران در سال ۱۳۸۵ مقاومت خود را در برنامه هسته‌ای اعلام کرد و همین موضوع تحریم‌های شدیدی را برای صنایع مختلف از جمله بانکداری کشور در پی داشت. در سال ۱۳۸۵ گشایش اعتبار در بانک‌های خارجی برای شرکت‌های ایرانی ممنوع شد. در اسفند ۱۳۸۶ شورای امنیت سازمان ملل در خصوص همکاری با بانک‌های ایرانی (شعب داخل و خارج کشور) به موسسات مالی خارجی هشدار جدی داد. در سال ۱۳۸۹ تأسیس شعب بانک‌های ایرانی در خارج از کشور و سرمایه‌گذاری مشترک با بانک‌های ایران به طور کلی ممنوع و شرکت در معاملاتی که بانک‌های ایرانی در آن دخیل بودند به شدت محدود شد.

در ۱۱ دی ۱۳۹۰ باراک اوباما تحریم بانک مرکزی ایران را امضا کرد و در بهمن همان سال کشورهای عضو اتحادیه اروپا موافقت خود را برای تحریم بانک مرکزی اعلام کردند. تاثیر تحریم‌ها بر صنعت بانکداری در این زمان به اوج خود رسید و تا انتخابات خرداد ۱۳۹۲ ادامه یافت.

تاثیر برجام بر صنعت بانکداری

در سال ۱۳۹۲ با توجه به آغاز دولت یازدهم و وعده‌های او درباره تبیین سیاست‌های جدید و رفع تحریم‌ها، سهام گروه بانکی پس از چند سال وارد روند صعودی شد. در تصویر زیر آغاز این روند و ادامه آن تا به امضا رسیدن برجام را مشاهده می‌کنید. البته در این دوره نوسان‌هایی هم در سهام گروه بانکی وجود داشت اما به هر حال سهام این گروه در شرایط خوبی به سر می‌برد.

تاثیر برجام بر صنعت بانکداری در روند حرکت سهام آن از اواخر تیر تا روزهای پایانی سال ۱۳۹۴ به خوبی قابل مشاهده است. پیمان برجام در ۲۳ تیر ۱۳۹۴ بین ایران، اتحادیه اروپا و گروه ۵+۱ بسته شد. همان طور که در تصویر زیر مشاهده می‌کنید این سهام در اواخر تیر یک جهش صعودی داشت. تا زمان به تصویب رسیدن برجام (در مهر ۱۳۹۴) و اجرایی شدن آن (در دی ۱۳۹۴) همچنان در نوسان بود و طبق تصویر زیر از دی ماه سهام گروه بانکی روند صعودی قابل توجهی را آغاز کرد.

تاثیر انتخابات آمریکا بر سهام بانکی

یکی از تاثیرگذارترین رویدادهای دهه ۹۰ بر صنعت بانکداری، انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و پیروزی ترامپ بود. بعد از پیمان برجام، سهام گروه بانکی اوضاع خوبی داشت. البته در اوایل سال ۱۳۹۵ و پس از اصلاح بازار، کمی افت قیمت در آن مشاهده می‌شود، اما در مجموع این گروه در شرایط خوبی به سر می‌برد. ترامپ در اولین روزهای اولین روزهای حضور خود در کاخ سفید، اعلام کرد که ایرانیان حق ورود به خاک آمریکا را ندارند! حتما می‌توانید تصور کنید که این خبر چه تاثیری بر سهام گروه بانکی، معاملات ارزی، سیستم گردشگری و... داشت.

تاثیر انتخابات آمریکا بر سهام بانکی را می‌توانید در تصویر زیر مشاهده کنید. ترامپ در ۱ بهمن ۱۳۹۵ در کاخ سفید مستقر شد و قانون منع ورود ایرانیان را چند روز بعد اعلام کرد.

تاثیر خروج آمریکا از برجام بر سهام بانکی

تاثیر خروج آمریکا از برجام بر سهام بانکی بر خلاف تصورات مردم، آن چنان زیاد نبود! در واقع رویدادهای داخلی چنان تاثیر عمیقی بر سهام بانکی گذاشت که خروج آمریکا از برجام تنها توانست به عنوان عاملی تشدیدکننده ظاهر شود. برای بررسی این موضوع، کمی به قبل و شروع ریزش سهام بانکی در بهمن ۱۳۹۵ باز می‌گردیم. این ریزش و افت قیمت با توجه به رویدادهای سیاسی و اجتماعی مختلف برای بیش از یک سال ادامه یافت. سهام گروه بانکی پس از افت شدید در اواخر ۱۳۹۵ مدام در حال نوسان بود، اما نه تنها رشد قابل توجهی در آن مشاهده نمی‌شد، بلکه در اسفند ۱۳۹۶ برای بار دوم سقوط کرد!

در ابتدای ۱۳۹۶ اخباری مبنی بر ورشکستگی بانک مهر اقتصاد و مؤسسه اعتباری ثامن منتشر شد. در همین زمان بحث‌های انتخاباتی (مربوط به دوره دوازدهم ریاست جمهوری ایران) مطرح بود. برخی این اخبار را شایعه‌های حول انتخابات می‌دانستند ولی از آن جایی که آخرین صورت مالی بانک مهر اقتصاد مربوط به سال ۱۳۹۵ بود، احتمال صحت اخبار افزایش می‌یافت. در نهایت مؤسسه اعتباری ثامن در خرداد ۱۳۹۶ (بعد از برگزاری انتخابات) اعلام ورشکستگی کرد و باعث شد اعتماد سرمایه‌گذاران بر سهام بانکی متزلزل شود. البته یک سال پس از این رویداد بانک‌های مهر اقتصاد و انصار هم با بانک سپه ادغام شدند.

تا پایان سال ۱۳۹۶ چندین رویداد اجتماعی و اقتصادی مختلف، از صعود سهام بانکی جلوگیری کرد تا در نهایت با استعفای محمدعلی نجفی شهردار تهران، آن هم پس از گذشت تنها ۱۰۰ روز از شروع فعالیتش و شایعه‌های حول این موضوع، سهام بانکی در ۲۳ اسفند ۱۳۹۶ سقوط دوم خود را تجربه کرد.

تاثیر قیمت ارز بر صنعت بانکداری

تاثیر قیمت ارز بر صنعت بانکداری آنچنان زیاد بود که باعث رقم خوردن دومین پیک سهام بانکی شد. افزایش قیمت ارز از اواخر شهریور ۱۳۹۷ آغاز و در نیمه دوم این سال به اوج خود رسید. قیمت دلار پس از خروج آمریکا از برجام در اردیبهشت ۱۳۹۷ به ۶۰۰۰ تومان رسید. در تیر ماه به ۹۰۰۰ تومان، در مرداد به ۱۲۰۰۰ تومان، در شهریور به ۱۴۰۰۰ تومان رسید و در مهر ۱۳۹۷ مرز ۱۹۰۰۰ هزار تومان را رد کرد. در ابتدا صحبت‌هایی مبنی بر ترکیدن حباب مطرح شد اما روند صعودی قیمت نشان از حقیقی بودن این قیمت داشت و در همین زمان سفته‌بازی در سهام بانکی (با توجه به ارتباط ارز و صنعت بانکداری) اوج گرفت. در اواسط مهر ۱۳۹۷ سهام گروه بانکی دومین پیک خود را تجربه کرد. البته پس از آن کمی افت و خیز در قیمت مشاهده می‌شود اما به هر حال سهام بانکی در روزهای بی‌ثباتی ارز، روزهای خوبی را تجربه می‌کرد. در ادامه این روند، تبلیغات دولت برای پیوستن مردم به بورس از ابتدای ۱۳۹۸ آغاز شد، چنانچه تاثیر آن به خوبی در سهام بانکی مشهود است.

پیوستن مردم به بازار بورس

از ابتدای سال ۱۳۹۸ تبلیغات دولت برای پیوستن مردم به بازار بورس آغاز شد. این تبلیغات تاثیر مثبتی در روند سهام مختلف از جمله سهام گروه بانکی داشت. در شرایطی که قیمت ارز روز به روز افزایش می‌یافت، رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۸ به منفی ۹/۵ درصد رسیده بود و در همین حال بنزین سهمیه‌بندی شد و قیمت بنزین آزاد به سه برابر افزایش پیدا کرد، بازار بورس همچنان مثبت بود! عده بسیاری سرمایه خود را از دیگر بازارها خارج کردند و به بورس پیوستند. تزریق سرمایه به بازار بورس، به معنای افزایش درخواست برای سهام مختلف بود و بنابراین افزایش تقاضا در هر سهمی، منجر به افزایش قیمت آن می‌شود.

اعتماد افراد به بانک‌ها و قدمت صنعت بانکداری، باعث محبوبیت سهام آن نزد مردم شد و چنان که در تصویر زیر مشاهده می‌کنید، سهام بانکی از ابتدای سال ۱۳۹۸ وارد روند صعودی شده است و با وجود نوسان، توانسته همچنان سودده باقی بماند.

تاثیر بازگشت آمریکا به برجام بر صنعت بانکداری

در سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ دو رویداد اتمام دوره ریاست جمهوری ترامپ و خبر بازگشت آمریکا به برجام، تاثیر به سزایی بر سهام بانکی داشتند. سهام گروه بانکی که ابتدای ۱۳۹۸ در روند صعودی بود، پس از انتخاب بایدن به عنوان رئیس

جمهور آمریکا سقوطی قابل توجه را تجربه کرد. در واقع برکناری ترامپ کاهش نرخ دلار را در پی داشت و همان طور که می‌دانید قیمت ارز بر صنایع مختلف از جمله بانکداری تاثیر مستقیم دارد. در تصویر زیر سقوط سهام گروه بانکی را در ۱۴ آبان ۱۳۹۹ مشاهده می‌کنید.

البته این روال چندان دوام نیاورد و تاثیر بازگشت آمریکا به برجام بر صنعت بانکداری مثبت بود و بار دیگر اتفاق خوبی برای سهام بانکی روی داد. انتشار خبر بازگشت آمریکا به برجام اگر چه نتوانست سهام بانکی را به جایگاه قبلی بازگرداند اما از سقوط بیشتر آن جلوگیری کرد و طبق آنچه در تصویر قبل مشاهده می‌کنید، سهام بانکی به ثباتی نسبی رسیده است.

نمادهای بورسی گروه صنعت بانک

دی	وملل	وتجارت
وسپنا	وگردش	وبصادر
وپاسار	وزمین	وبملت
وپارس	وخور	وآیند
سامان	وکار	وپست
وسالت	سمایه	ونوین
توسعه	وشهر	وانصار
حکمت	ومهر	وکوثر
ونور	ورفاه	وقوام
وثامن		

آنالیز SWOT نظام بانکی

نقاط قوت	نقاط ضعف
ظرفیت موجود و بالقوه بانکداری امکان تحقق صرفه جویی در مقیاس را برای نقش آفرینان مهم و بزرگ فراهم کرده است. بانکهای دولتی از حمایت کامل دولت ایران برخوردار هستند.	تحریم های بین المللی و قوانینی که برخی بانک های تجاری را ملزم به درجا زدن می کند، نشانه عدم توسعه و رقابت در این بخش می باشد. سیاست های مالی دولت ، مغایر با توسعه بانکداری تجاری می باشد. به ویژه سیاست تامین مالی کسری بودجه و کاهش ارزش واقعی بدهی حاصله ناشی از تورم، مانع از پرداخت و دریافت وام می شود.
فرصت ها	تهدیدها
توسعه قوانین و مقررات نظارتی و طرح جامع نظام بانکداری کشور می تواند به توسعه این صنعت کمک نماید. ایجاد زمینه های لازم جهت بهبود روابط بانک های داخلی با بانک های بین المللی از جمله انطباق صورت های مالی مطابق استانداردهای بین المللی IFRS و همچنین قوانین مرتبط با پولشویی و تامین مالی تروریسم در توسعه و رقابت پذیری سیستم بانکی می تواند مفید واقع گردد.	نسبت وام های سررسید گذشته بالا است. نگرانی های تازه ای در خصوص توانایی بازپرداخت بدهی بانک های دولتی در بلندمدت وجود دارد. نسبت های اهرمی بر اساس استانداردهای بین المللی بسیار بالا است که تهدیدی تاثیرگذار بر ثبات بخش بانکداری می باشد.

تحلیل بنیادی پست بانک ایران

صنعتی که بانک در آن فعالیت میکند

تصور پیشرفت و توسعه صنعت بدون حضور و حمایت بانک ها امری غیر ممکن است. بانک ها نقش عمده ای در پیشرفت تمام صنایع کشور ایفا کرده و وظیفه ای سنگین در این خصوص در آینده بر عهده دارند. به عقیده کارشناسان، عمده فعالیت بانک ها در خصوص حمایت از صنعت می بایست در بانک های تخصصی این عرصه صورت پذیرد. در حال حاضر در کشور چند بانک تخصصی به ارائه خدمات به صنعتگران در عرصه های مختلف می پردازند. با این وجود سایر بانک های عمومی، بزرگ و پرسابقه کشور هم از فعالیت های تولیدی و صنعتی غافل نمانده اند و بعضاً خدمات خوبی در این عرصه ارائه می کنند. بانک، نهادی اقتصادی است که وظایفی همچون تجهیز و توزیع اعتبارات، عملیات اعتباری، عملیات مالی، خرید و فروش ارزها، نقل و انتقال وجوه، وصول مطالبات اسنادی و سود سهام مشتریان، پرداخت بدهی مشتریان، قبول امانات، نگهداری سهام و اوراق بهادار و اشیای قیمتی مشتریان، انجام وظیفه قیمومیت و وصایت برای مشتریان، انجام وکالت خریدها و فروش را بر عهده دارند.

وضعیت و تحولات صنعت بانکداری در سال ۱۴۰۰

در سال ۱۴۰۰ تداوم تحریم های شدید بین المللی و بحران شیوع ویروس کرونا، موجب شد تا اقتصاد کشور نوسانات بیشتری را نسبت به سال قبل تجربه کند. لیکن همچنان صنعت بانکداری در بین ۴۸ صنعت حاضر در بازار بورس و اوراق بهادار، از جایگاه ویژه ای برخوردار می باشد. در بازار بورس و اوراق بهادار، بازار صنعت بانکداری در پایان سال ۱۴۰۰ با ارزش ۴،۱۱۸،۱۳۱ میلیارد ریال در رتبه ششم قرار دارد.

بازارهای اصلی، وضعیت رقابتی بانک

طبق اعلام بانک مرکزی در حال حاضر ۳۶ بانک و مؤسسه اعتباری غیر بانکی ایرانی با تعداد بالغ بر ۲۳ هزار شعبه و باجه در کشور با نظارت بانک مرکزی به فعالیت مشغول می باشند. از مجموع بانک های مورد اشاره، تعداد ۴ بانک خارجی، ۳ بانک دولتی تجاری، ۵ بانک دولتی تخصصی و توسعه ای، ۱۷ بانک غیر دولتی تجاری، ۲ بانک غیر دولتی قرض الحسنه، ۱ بانک مشترک ایرانی و خارجی و ۴ مؤسسه اعتباری ایرانی غیر بانکی می باشند که پست بانک به عنوان یک

بانک دولتی فعال در بورس به عنوان شرکت سهامی عام در سیستم بانکی مشغول به فعالیت می‌باشد. پست بانک ایران بانک تخصصی در حوزه ICT شهری و روستایی می‌باشد که با ارائه خدمات مالی و بانکی در قریب ۵,۷۸۵ دفتر در نقاط روستایی کشور حضور دارد.

پست بانک ایران

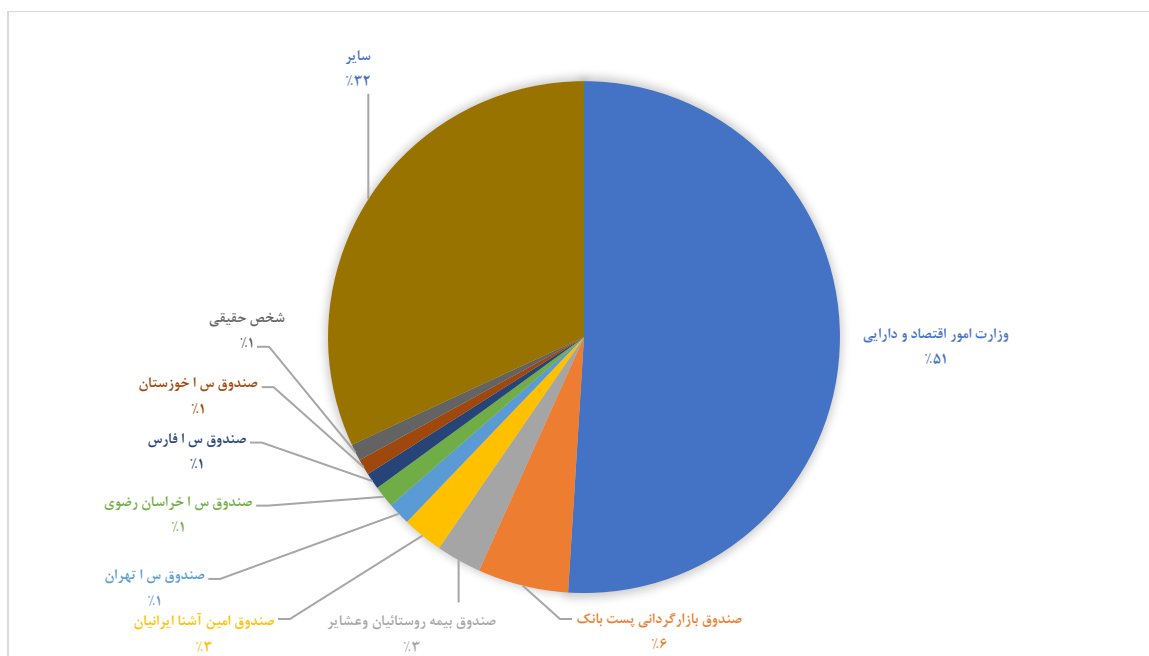
پست بانک ایران پس از تصویب اساسنامه توسط هیئت محترم وزیران از دی ماه سال ۱۳۷۵ فعالیت خود را به طور رسمی آغاز کرد، و در حال حاضر با دارا بودن حدود ۶۵۰۰ شعبه و باجه بانکی روستایی در سراسر کشور انواع خدمات بانکی و مالی را به مشتریان بانک ارائه می‌دهد.

فعالیت اصلی بانک:

به طور کلی بانک می‌تواند در راستای تحقق موضوع و اهداف بانک، به انجام کلیه عملیات مجاز بانکی در چارچوب قانون و مقررات جاری کشور اقدام نماید.

سرمایه و ترکیب سهامداران

آخرین اطلاعات سهامداران به شرح جدول زیر می‌باشد.

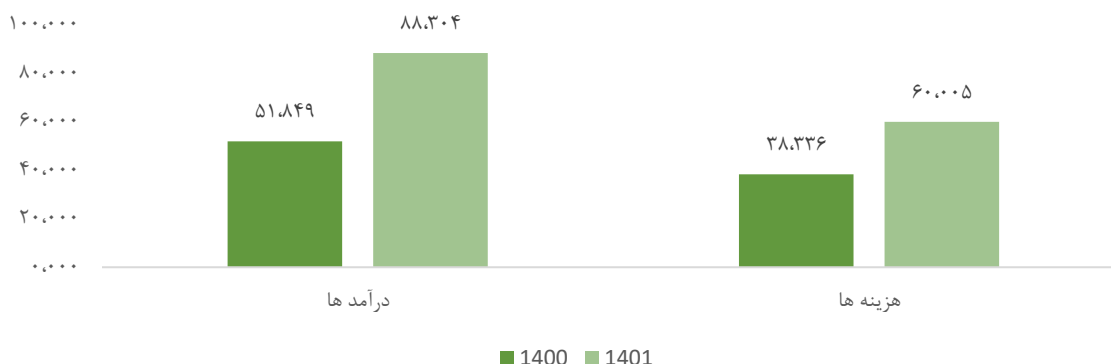

تعداد شعب و وضعیت اشتغال

در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۰	در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۱	شرح
۴۰۳	۴۰۳	تعداد شعب
۲,۷۸۷	۲,۷۳۹	وضعیت اشتغال

افزایش درآمدهای عملیاتی طی سال ۱۴۰۱ نسبت به دوره مالی مشابه قبل عمدتاً ناشی از افزایش درآمد تسهیلات اعطایی و درآمد سرمایه گذاری در اوراق بدهی می باشد.

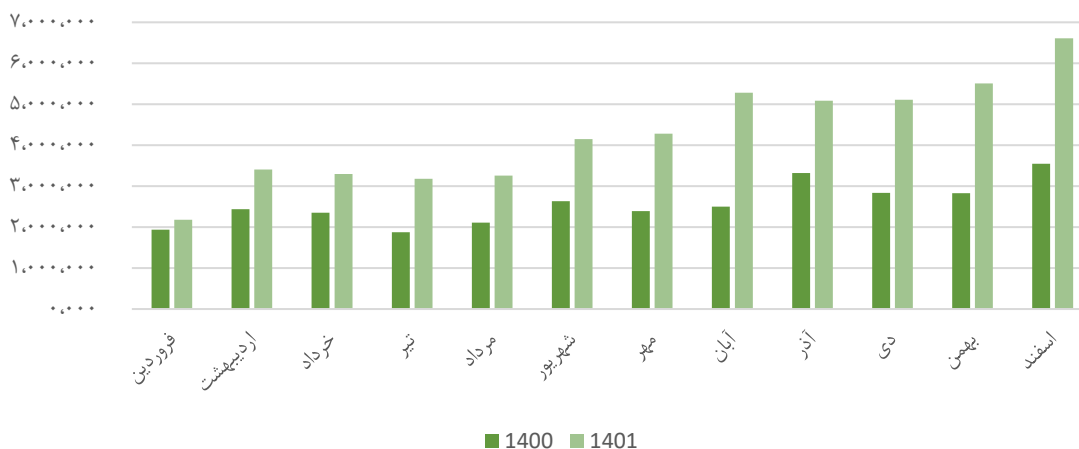
مقایسه درآمد ها و هزینه ها -میلیارد ریال

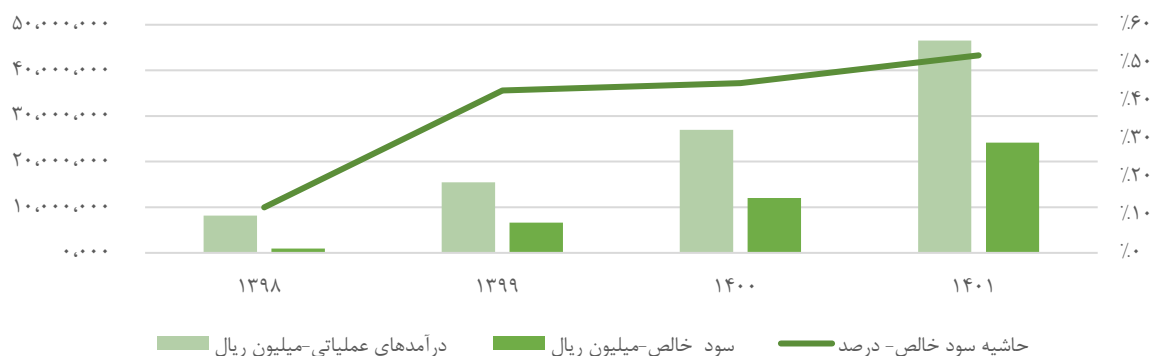
پست بانک در سال ۱۴۰۱ توانسته رشد قابل توجهی را درآمد خود ایجاد کند. بانک در ۱۲ ماهه ۱۴۰۱ توانسته ۵۱,۳۳۵,۱۶۶ میلیون ریال از طریق تسهیلات اعطایی درآمد زایی ایجاد نماید که نسبت به دوره گذشته رشد ۶۶ درصدی را به همراه داشته است.

روند سود خالص در دوره های گذشته نشان می دهد که حاشیه سود خالص بانک در روندی صعودی قرار دارد و بانک با افزایش خالص درآمد های خود توانسته است سود خالص را به شکل مناسبی افزایش دهد.

درآمد ماهانه تسهیلات اعطایی بانک-میلیون ریال

سود آوری بانک در سال های گذشته

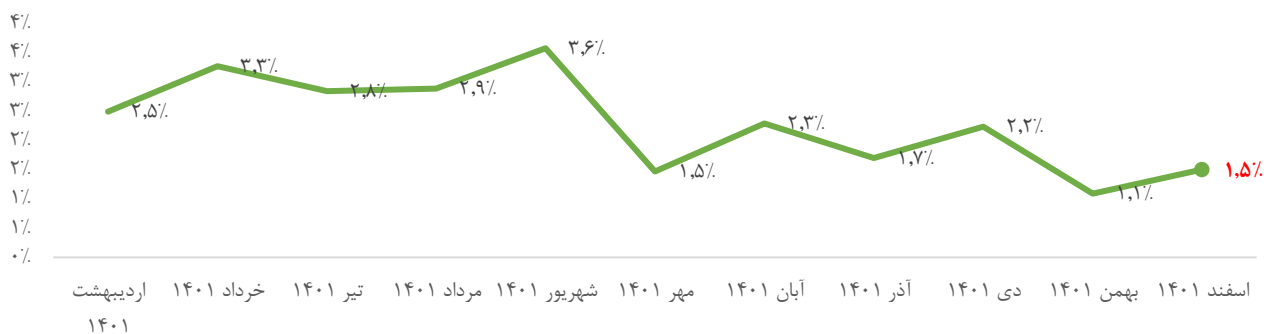

پیش بینی عملکرد:

مفروضات کلی متغیرهای اقتصادی مورد استفاده در این گزارش برای سنوات آتی در جدول زیر نشان داده شده است:

طبق آخرین گزارش بانک مرکزی، مقدار کل نقدینگی در بهمن ۱۴۰۱ برابر با ۶،۱۰۳ همت (هزار میلیارد تومان) بوده که بر حسب نرخ رشد ۱.۵ درصدی تا انتهای سال، مقدار کل نقدینگی در انتهای اسفند ۱۴۰۱ برابر ۶،۱۹۵ هزار میلیارد تومان پیش بینی شد.

رشد نقدینگی

مفروضات تحلیل

مفروضات تحلیل	
نرخ حق الوکاله	۳٪
نرخ ذخیره قانونی	۱۲.۴٪
سهم هزینه سپرده گذاران از درآمد	۳۷٪
نرخ تورم	۴۰٪

هزینه عمومی و اداری بانک

در پست بانک به طور میانگین ۲۵ درصد هزینه های شرکت در بخش اداری و عمومی به انجام رسیده است که با توجه به نرخ تورم ۴۰ درصد این هزینه در سال ۱۴۰۲ برابر ۲۲۰۰ میلیارد تومان پیش بینی می شود.

هزینه مطالبات مشکوک الوصول

هزینه مطالبات مشکوک الوصول یا به اختصار هزینه م.م بانک از تفریق ذخایر سال جاری بانک از ذخایر دوره مالی قبل محاسبه می شود که خود این ذخایر نیز از دو بخش ذخیره عمومی و اختصاصی تشکیل می شود .

ذخیره عمومی برابر ۱.۵ درصد تسهیلات جاری پس از کسر کسورات است و ذخیره اختصاصی نیز از جمع ذخایر سه بخش تسهیلات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول حاصل می شود.

سود و زیان ناشی از سرمایه گذاری ها

درآمد شرکت صرافی فراز اعتماد مرتبط با ارز حواله ای و نقدی است، در تحلیل فرض شده است به علت افزایش نرخ دلار ۲۰ درصد و ثبات حجم معاملات آن ۲۰ درصد درآمد این بخش افزایش یابد.

خالص سود و زیان سرمایه گذاری ها			
۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	
۸۲۷,۸۲۰	۶۸۹,۸۵۰	۳۵۸,۱۶۲	صرافی فراز اعتماد
۲,۷۹۷	۱,۹۹۸	۲۱,۴۹۷	سایر
۵۰,۶۸۲	۴۴,۰۷۱	۳۹,۲۰۱	سود حاصل از فروش سهام شرکت ها و صندوق های سرمایه گذاری
۸۸۱,۲۹۹	۷۳۵,۹۱۹	۴۱۸,۸۶۰	جمع

خالص سایر درآمد ها و هزینه ها

۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	سایر درآمدها و هزینه ها
۲۲۵,۳۱۸	۱۸۷,۷۶۵	۱۵,۲۸۹	سود حاصل از فروش دارایی ثابت
۳,۳۱۶,۲۹۲	۲,۲۶۹,۰۵۸	۵۷۰,۹۹۰	سود حاصل از فروش وثائق
۹۴,۲۹۱	۹۴,۲۹۱	۶۰,۲۰۰	سایر
۱۷,۳۰۶	۱۴,۴۲۲	۲۱,۰۷۷	درآمد شرکت های فرعی
۳,۶۵۳,۲۰۸	۲,۵۶۵,۵۳۶	۶۴۶,۴۷۹	جمع

پیش بینی سودآوری

طبق مفروضات فوق به پیش بینی صورت سود و زیان پست بانک پرداخته شده است که نتیجه آن در جدول زیر قابل مشاهده است.

پیش بینی ۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	صورت سود و زیان-میلیون ریال
			عملیات در حال تداوم
۹۵,۸۶۶,۲۴۹	۶۷,۸۰۹,۷۸۳	۳۹,۸۸۸,۵۱۹	درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده گذاری و اوراق بدهی
-۳۵,۴۷۰,۵۱۲	-۲۲,۸۷۷,۹۶۸	-۱۴,۷۱۱,۱۲۶	هزینه سود سپرده ها
۶۰,۳۹۵,۷۳۷	۴۴,۹۳۱,۸۱۵	۲۵,۱۷۷,۳۹۳	خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری
۲۴,۷۰۸,۹۴۳	۱۴,۲۰۹,۳۰۴	۹,۳۷۹,۵۷۵	درآمد کارمزد
-۳۰,۵۹۰,۴۷۳	-۱۶,۳۵۵,۵۰۹	-۹,۴۹۷,۱۲۴	هزینه کارمزد
-۵,۸۸۱,۵۲۹	-۲,۱۴۶,۲۰۵	-۱۱۷,۵۴۹	خالص درآمد کارمزد
۸۸۱,۲۹۹	۷۴۳,۹۳۳	۳۳۷,۳۶۷	خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها
۵,۳۶۶,۶۶۰	۱,۷۲۷,۰۹۵	۵۷۸,۳۹۰	خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی
۱,۴۷۶,۴۵۵	۱,۲۶۵,۰۳۴	۱,۰۱۸,۳۳۹	سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی
۶۲,۲۳۸,۶۲۲	۴۶,۵۲۱,۶۷۲	۲۶,۹۹۳,۹۴۰	جمع درآمدهای عملیاتی
۳,۶۵۳,۲۰۸	۲,۵۴۹,۱۱۴	۶۴۶,۴۷۹	خالص سایر درآمدها و هزینه ها
۲۲,۰۹۲,۸۳۲	-۱۵,۷۸۰,۵۹۴	-۱۲,۰۶۱,۱۳۶	هزینه های اداری و عمومی
-۷,۱۹۹,۶۶۵	-۴,۳۹۸,۶۲۷	-۱,۵۹۰,۵۴۷	هزینه مطالبات مشکوک الوصول
۰	۰	۰	هزینه های مالی
-۷۳۸,۱۸۷	-۵۹۲,۶۹۴	-۴۷۵,۸۷۷	هزینه استهلاک
۳۵,۸۶۱,۱۴۷	۲۸,۲۹۸,۸۷۱	۱۳,۵۱۲,۸۵۹	سود (زیان) قبل از کسر مالیات
-۳,۳۸۶,۱۷۸	-۴,۱۳۰,۲۱۷	-۱,۴۵۲,۴۷۹	هزینه مالیات بر درآمد سال جاری
۰	۰	۰	هزینه مالیات بر درآمد سال های قبل
۳۲,۴۷۴,۹۶۹	۲۴,۱۶۸,۶۵۴	۱۲,۰۶۰,۳۸۰	سود (زیان) خالص
۱,۹۸۱	۱,۴۷۵	۷۳۶	سود هر سهم پس از کسر مالیات
۱۶,۳۹۰,۸۳۶	۱۶,۳۹۰,۸۳۶	۱۶,۳۹۰,۸۳۶	سرمایه

ادبیات ارزشگذاری

تمامی دارایی‌های مالی و فیزیکی دارای یک ارزش هستند. کلید اصلی موفقیت در سرمایه‌گذاری و یا مدیریت این دارایی‌ها در گرو فهم دقیق از ارزش و منابع ایجاد ارزش می‌باشد. مفاهیم مختلفی برای ارزش ذکر شده که مهم‌ترین آن‌ها ارزش اقتصادی، ارزش اسمی، ارزش دفتری، ارزش بازار، ارزش ذاتی، ارزش سرمایه‌گذاری و ارزش جایگزینی می‌باشند.

ارزشیابی اوراق بهادار یکی از ارکان اصلی موثر بر تصمیمات سرمایه‌گذاری است. ارزش‌یابی صحیح و مبتنی بر اصول علمی موجب تخصیص بهینه منابع شده و بازده مناسبی برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌نماید. به منظور ارزش‌گذاری شرکت‌ها و یا دارایی‌ها، می‌توان از چهار رویکرد کلی زیر استفاده نمود.

انتخاب هرکدام از این روش‌ها بسته به نوع شرکت، نوع صنعت و هدف از ارزش‌یابی متغیر می‌باشد. در ادامه به معرفی مدل‌های مختلف ارزش‌یابی پرداخته شده است.

ارزشگذاری با روش نسبی P/E

برای برآورد ارزش خرد کل سهام پست بانک با روش ارزشگذاری نسبی P/E از سود خالص چهار فصل گذشته استفاده شده است. ارزش برآورده شده با این روش برابر با ۱۶,۶۶۲ میلیارد تومان گردیده است.

مبلغ	شرح
۲۴,۱۶۸,۶۵۴	سود خالص ttm (بعد از کسر سهم بانک از سود سهام)
۶.۸۸	P/E صنعت بانکداری
۱۶۶,۶۲۷,۱۹۲	ارزشگذاری با روش P/E
۱۶۶,۶۲۷,۱۹۲	ارزش سهام پست بانک-میلیون ریال
۱۰,۱۶۵	ارزش شرکت به ازای هر سهم- ریال

تحلیل تکنیکال

سهام وپست از دی ماه سال ۱۴۰۱ روند مثبتی داشته و پس از عبور از مقاومت سنگین ۶۸۰ تومان به رشد خود ادامه داده است و به قیمت ۱۰۳۰ تومان در بالاترین نقطه رسیده است. در نقطه مذکور با یک سقف دوقلو تکمیل نشده روبرو هستیم. در صورت حفظ مومنتوم و شتاب روند افزایشی قیمت و با شکست مقاومت ۱۰۳۰ تومان احتمال رشد تا قیمت ۱۲۸۰ تومان وجود دارد. اما در صورت تکمیل الگوی سقف دوقلو احتمال کاهش قیمت تا ۸۲۰ تومان و برخورد با خط روند داینامیک سبز رنگ وجود دارد. با توجه به جو مثبت نسبت به گروه بانکی احتمال شکست مقاومت ۱۰۳۰ تومان و رسیدن به قیمت ۱۲۸۰ تومان محتمل تر می باشد.

کارگزاری فارابی
FARABI BROKERAGE

irfarabi.com

۱۵۶۱

